

Praktijkadvies: Een voedselbos in de stad

o.b.v. praktijkworkshop 2 i.h.k.v. de training 'Amsterdamse Groencoach'

Datum: 23 september 2020

Locatie: Noordoogst, Amsterdam Noord

Workshopleider: Arja Helmig

Ontwikkelingen in Amsterdam

- Slechts een zeer klein deel van wat op een Amsterdams bord ligt komt nog uit de productiegebieden in de regio. Dat aandeel moet en kan omhoog.
- Eiwittransitie. De voedselstrategie van wethouder Laurens Ivens benadrukt het belang van een meer plantaardig dieet. Noten kunnen veel plantaardige eiwitten leveren. Walnoten, amandelen en hazelaars vormen een belangrijk onderdeel van een voedselbos.
- Donut economie: een voedselbos scoort op daadwerkelijk alle punten goed. Het geeft buurten zowel duurzaam als sociaal een boost.

Voedsel is cultuur

"Hallo ik ben Poema en ik ben 13 jaar. Ik zou graag willen langskomen bij uw voedselbos om informatie in te winnen voor mijn toekomstige voedselbos. Zou dat kunnen?"

Als voedselboswachter bij Amsterdam NoordOogst ontmoet ik veel Amsterdammers die een voedselbos willen starten. Kinderen willen graag juist in de stad een voedselbos; de meeste volwassenen stellen die vraag niet meer. "Ik ben aan het kijken voor een stukje grond in het oosten van het land. In Amsterdam kan zo iets toch niet?"

Maar Poema heeft gelijk. Natuurlijk kan het in Amsterdam. Geert Mak schrijft over de vlieren, hazelaars en aalbessen die hier groeiden. De eerste monniken in onze stad hadden kloosters met boomgaarden en later waren er buitenplaatsen met fruit. Voedsel verbouwen is onderdeel van onze Amsterdamse cultuur.

Beleid, praktijk en onderzoek voedselbossen in Amsterdam.

De bal voor nieuwe voedselbossen ligt bij de bewoners. De gemeente zelf initieert vooralsnog geen voedselbos. Wel is er een positieve grondhouding en zijn er diverse subsidies.

Er is inmiddels een klein aantal voedselbossen in Amsterdam. Een mini-voedselbos bij Anna's Tuin en Ruigte, één bij Mijn eigen Stadstuin (0,6 ha), bij de Hof van Acta (0,5 ha) en bij NoordOogst (0,25 ha). In Zuid-Oost is een voedselbos in ontwikkeling. Het oudste voedselbos is DemoTuinNoord (0,15 ha). Verder zijn er voedselbossen in bakken en zijn er permacultuurtuinen, die gestoeld zijn op dezelfde principes als voedselbossen.

Zelf aan de slag!

Stap 1: zoek mensen die ook een voedselbos in Amsterdam willen. Ga bijvoorbeeld naar plantdagen bij andere voedselbossen. Of wordt daar vrijwilliger. Op Facebook is er een groep Permacultuur en een groep Voedselbossen.

Stap 2: zoek verschillende plekken waar je het voedselbos zou willen. Als één van de plekken toch afvalt, heb je slim een andere locatie achter de hand. Kabels of vervuilde grond kunnen roet in het eten gooien.

Stap 3: neem contact op met de groencoaches via [buurtgroen020](https://www.buurtgroen020.nl). Zij weten ook van de mogelijke subsidies en hebben handige contacten bij de gemeente.

Stap 4: bepaal met je groep wat het hoofddoel is van je voedselbos: productie, biodiversiteit, educatie of verbinding in de buurt. En wat jullie unieke verhaal is.

Stap 5: zie je ontwerp als een boerenerf. Maak het niet alleen natuurlijk, maar ook functioneel.

Denk na over looproutes, water en een honk voor gereedschap, opslag en een kop warme soep. En over de distributie van je oogst.

Stap 6: maak een plannetje voor het beheer. Wilgen en bramen nemen bijvoorbeeld te veel licht weg voor de eetbare soorten. Die zul je echt in toom moeten houden.

Overige stappen: aarzel vooral niet om bij de gemeente aan te vragen dat je hulp nodig hebt van een expert. Sommigen kunnen helpen met bijvoorbeeld subsidies of ecologisch advies. Ik help je graag verder met een praktisch en mooi ontwerp en het betrekken van de buurt.

Coach anderen!

- Creëer urgentie. Waarom moet dit voedselbos er juist nu komen?
- Vertel verhalen van geslaagde initiatieven. Koppel enthousiastelingen.
- Probeer met het voedselbos aan te haken op de bestaande ecologische structuren. Vraag de stadsdeelecoloog advies te geven.
- Organiseer een wandeling met initiatiefnemers door hun buurt en vraag tijdens de wandeling wat ze al waarderen. Zo krijg je een voedselbos in connectie met de omgeving en de bewoners.

Vragen uit de workshop

De input uit de workshop maakt duidelijk dat het belangrijk is om de waarden die een voedselbos vertegenwoordigd te meten:

- Er kwam een vraag of er contacten zijn, bijvoorbeeld met de Universiteit Wageningen, voor het maken van een analyse van de maatschappelijke kosten en baten. Het is mogelijk betaald mee te lopen op een monitoringsonderzoek voedselbossen. Die kosten (1.200 euro) zouden bij voorkeur meebegroet moeten worden bij de start van een nieuw voedselbos.
- Er kwam ook een vraag over hoe een voedselbos aanhaakt op de circulaire economie.
- Verder is er huiver voor de uitheemse soorten in het voedselbos. Zijn zij wel interessant voor de vogels en insecten van hier?

Hieronder leesvoer dat ingaat op monitoring en op de ecologische waarde van een voedselbos.

Financiering aanplant

- Herplantfonds Ruimte en Duurzaamheid
- Groengelden
- Budget stadsdelen Groen in Be buurt
- Subsidie gemeente Stadslandbouw
- Democratiseringsbudget

Meer lezen?

[Praktisch handboek voedselbossen](#)

[Over soorten die bijen en vogels trekken in voedselbossen](#)

[Over toename natuurwaarden door voedselbos](#)

[Over monitoring van natuurwaarden en opbrengst voedselbossen](#)

[Over exoten in voedselbossen](#)

Plantenzoeker:

[Permacultuur Nederland](#)

Boekentip (de bijbel voor voedselbossen):

[Martin Crawford, Praktisch handboek voedselbossen](#)